7/3273

T.C.
BAŞBAKANLIK
DIŞ TİCARET MÜSTEŞARLIĞI
İhracat Genel Müdürlüğü

SAYI : B.02.1.DTM.0.02.10.03/
KONU: Tekstil ve Konfeksiyon

12.08.04* 45478

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: 21.7.2004 tarih ve 6502 sayılı yazıları

İlgi'de kayıtlı yazıları konusu, İstanbul Milletvekili Emin ŞİRİN tarafından, dokuma ve tekstil ürünleri üretimi ve ihracatı konusundaki yazılı soru önergesine ilişkin bilgiler aşağıda sunulmuştur:

Malumları olduğu üzere, tekstil ve konfeksiyon sektörü, yarattığı üretim ve istihdam vasıtasıyla GSMH'ya sağladığı katma değer ve ihracat yoluyla ülkemiz ekonomisine kazandırdığı döviz girdileri sebebiyle, lokomotif sektör olma özelliğini sürdürmektedir.

Tekstil ve konfeksiyon sektörünün son yıllardaki ihracat performansına bakıldığında, genel ihracat artışının altında yer almakla birlikte, hızlı bir artış sağlandığı tespit edilmektedir. Bu başarının altında yatan temel faktörlerin, ülkemizde uzun bir tarihi geçmişi bulunan sektörün, son yıllarda AR-GE, moda-marka, kalite ve yönetim konusunda yaptığı yatırımların, sektörü dünya pazarlarında belirleyici bir konuma yükseltmesi olduğu görülmektedir.

Ülkemizde, yapılan özelleştirmelerin neticesinde, tekstil ve konfeksiyon sektöründe kamu sektörünün payı hızla gerilemiş ve hala gerilemektedir. Bu nedenle, kamu sektörü üretiminin, sektörün yarattığı katma değer içindeki payı, ihmal edilebilir düzeyde düşük seviyelerde bulunmaktadır. Özel sektör üretimine bakıldığında ise, hızla artan ihracata karşılık, üretimin aynı hızla artmadığı, bu nedenle, tekstil ve dokuma ürünleri ithalatında da konfeksiyon sektörünün ihtiyaçlarına paralel olarak artış yaşandığı tespit edilmektedir.

Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) verilerine göre, tekstil sektöründe üretim 2001 yılında bir önceki yıla göre %2,7 oranında azalırken ekonomik krizin etkilerinin azalmasına paralel olarak, 2002 yılında tekstil üretimimizde %8,6 oranında artış sağlanmış ancak, 2003 yılında tekrar %1,1 oranında azalma meydana gelmiştir. Konfeksiyon sektörü üretiminde ise, tekstile göre nispi olarak daha olumlu gelişmeler yaşanmış, sektör üretiminde ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik krizin etkileri nedeniyle 2001 yılında %6,6 oranında düşüş yaşanırken, 2002 yılında %8,1 ve 2003 yılında %7,6 oranında artış kaydedilmiştir. 2004 yılı ilk çeyreğinde, bir önceki yılın aynı dönemine göre tekstil ve konfeksiyon üretimimiz %15'i aşan oranlarda artış göstermiştir(Tablo-1 ve 2).

Diğer taraftan, 2001 yılında %75,5'e gerileyen tekstil sektörü Kapasite Kullanım Oranları (KKO) 2002 yılında %80,3'e yükselirken, 2003 yılında %79,2'ye gerilemiştir. Konfeksiyon sektöründe ise, K.K.O. 2001 yılında %83,4 iken, 2002 yılında %85,5'e ve 2003 yılında %85,8'e yükselmiştir(Tablo-3).

1980 yılında 688 milyon ABD Doları tekstil, 90 milyon ABD Doları konfeksiyon olmak üzere toplam 778 milyon ABD Doları olan tekstil-konfeksiyon ürünleri ihracatımız, 1980-1990 döneminde yıllık ortalama %20 oranında artarak, 1990 yılında 4,3 milyar ABD Doları'na yükselmiştir. 1990-2000 döneminde artış hızı azalan sektör ihracatı yılda ortalama %15 oranında artarak 2000 yılında 10,1 milyar ABD Doları'na yükselmiştir. 2001 yılında %3 ve 2002 yılında %17 oranında artan sektör ihracatımız 2003 yılında %24 gibi rekor bir düzeyde artış kaydederek 15,1 milyar ABD Doları seviyesine ulaşmıştır.

1980-2003 döneminde tekstil ihracatımız 8 kat, konfeksiyon ihracatımız 106 kat ve toplam sektör ihracatımız ise 19 kat artış göstermiştir. Sektör ihracatımız 1980-2003 döneminde büyük bir dönüşüm gerçekleştirerek katma değeri daha düşük olan hammadde/aramalı niteliğindeki tekstil ürünlerinden, emek yoğun katma değeri nispeten daha yüksek konfeksiyon ürünlerine kaymış, yerli tekstil üretimini giderek daha fazla oranlarda iç piyasada (ihracata yönelik üretimde) tüketir hale gelmiştir. 1980 yılında sektör ihracatının %88'ini tekstil ürünleri oluştururken, 2003 yılında bu oran %37'ye gerilemiştir(Tablo-4).

1980 yılında 134 milyon ABD Doları olan tekstil ve konfeksiyon ürünleri ithalatımız, ihracatımızda görülen artışa bağlı ve büyük ölçüde hammadde ihtiyacını karşılamaya yönelik olarak sürekli bir artış trendi izlemiş, 1990 yılında 1,05 milyar ABD Doları'na ve 1995 yılında 2,7 milyar ABD Doları'na ulaşmıştır. Gümrük Birliği sonrası, gümrük vergilerinin AB'ne karşı sıfırlanması ve üçüncü ülkelere karşı Ortak Gümrük Tarifesi (OGT) seviyesine çekilmesiyle, ithalatta koruma oranlarının büyük ölçüde düşürülmesine rağmen, (sektör ihracatındaki artışın %4 seviyesinde kalmasının da etkisiyle) 1996 yılında ancak %11 artan sektör ithalatı, 1997 yılında %21 oranında artarak 3,6 milyar ABD Doları'na yükselmiştir. Müteakip dönemde 3-3,5 milyar ABD Doları arasında seyreden sektör ithalatı, 2002 yılında %21 ve 2003 yılında %55 oranında artarak 5 milyar ABD Doları seviyesine ulaşmıştır. Tekstil-konfeksiyon sektörü ithalatımızda tekstilin payı 1980 yılında %99 iken, bu oran 2003 yılında %93'e gerilemiştir(Tablo-5). Verilerden de anlaşıldığı üzere, sektörün, ara malı ve hammadde ihtiyacının önemli bir kısmı da ithalatla karşılanmaktadır.

Diğer taraftan, 2003 yılı içinde Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından "İhracat Stratejik Planı (2004-2006)" hazırlanmış olup, ihracata ilişkin hususlarda, tüm kamu ve özel sektör kuruluşlarının işbirliği ve koordinasyonu sağlanmaktadır. Aynı şekilde, dünyada tekstil ve konfeksiyon sektörüne uygulanmakta olan kotaların 1/1/2005 tarihi itibariyle kalkacak olması nedeniyle, sektörün karşı karşıya kalması muhtemel sorunlara çözüm üretilmesi amacıyla, ilgili kamu ve özel sektör kuruluşlarının katılımıyla, Dış Ticaret Müsteşarlığı koordinasyonunda düzenli bir şekilde "2005 Strateji Koordinasyon" toplantıları yapılmaktadır.

Öte yandan, yalnızca dokuma sanayii ürünlerinde değil, ülkemizden ihraç edilen her türlü ürün ile ilgili gümrük işlemlerinin, yürürlükteki 4458 sayılı Gümrük Kanunu ve buna bağlı mevzuat, dış ticaret mevzuatı ve 4926 sayılı Kaçakçılıkla

7/3273

Mücadele Kanunu hükümlerine uygun olarak yürütülmesi Gümrük Müsteşarlığı'nın asli görevleri arasında yer almakta olup, yasal ticaretin kolaylaştırılması ve bu sayede ihracatçılarımıza dünya pazarlarında rekabet kazandırılması ile yasadışı eşya trafiğinin engellenmesi gibi hassas dengeler üzerinde yürütülmesi gereken iki görev, anılan Müsteşarlığa tahsis edilen her türlü kaynak kullanılarak yürürtülmektedir.

Bu kapsamda, hayali ihracat konusu da dahil olmak üzere, gümrük idarelerinde gerçekleştirilen her türlü işlem Gümrük Müsteşarlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı ile Gümrük Kontrolörleri Başkanlığı tarafından denetime tabi olduğu gibi bu konuda, taşradaki gümrük ve muhafaza idarelerince de her türlü çalışma yapılmaktadır. Gümrük idarelerince yapılan işlemler anılan denetim birimleri tarafından rutin olarak denetlendiği gibi gümrük idareleri, diğer kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler, medyada yayımlanan haberler gibi bir çok bilgi kaynağından Gümrük Müsteşarlığının idari ve denetim birimlerine intikal eden her türlü bilgi ve belge, gerekli incelemelerden sonra anılan denetim birimleri tarafından inceleme ve soruşturma konusu edilmektedir. Bunun yanı sıra, risk faktörünün yüksek olduğu düşünülen sevkiyatların tespit edilerek bunlara ilişkin gümrük işlemlerinin daha detaylı bir muayene ile sonuçlandırılmasını sağlayan risk analizi çalışmaları da Gümrük Müsteşarlığı merkez teşkilatında ayrıca yürütülmekte, bu çerçevede riskli olduğu değerlendirilen ihracatlara konu eşyanın fiziki muayenesi yapıldıktan sonra çıkışına izin verilmesi sağlanmaktadır.

Bu çerçevede, gerek dış ticaret işlemlerinin yürütülmesi sırasında, gerekse Gümrük Müsteşarlığının idari denetim birimlerine intikal eden her türlü bilgi ve belgelerin inceleme ve/veya soruşturmaya konu olmasını müteakiben düzenlenen denetim raporları, konusuna göre anılan Müsteşarlığın ilgili birimlerinin yanı sıra, içlerinde Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) da olmak üzere, diğer ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına da intikal ettirilerek işbirliği içinde çalışılması sağlanmaktadır.

Bilgilerine arz ederim.

Kürşad TÜZMEN
Devlet Bakanı

Tablo-1

ÜRETİM ENDEKSİ (1997=100)

Tekstil Ürünleri İmalatı								
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	02/03
Ocak	99,0	89,1	69,2	83,4	82,5	92,5	100,2	8,3%
Şubat	87,7	100,0	81,9	93,1	83,1	87,9	85,0	-3,3%
Mart	104,0	106,6	83,2	90,2	80,3	112,3	105,7	-5,9%
Nisan	89,0	85,8	89,0	100,6	86,6	105,3	104,7	-0,6%
Mayıs	101,4	103,5	94,9	103,4	101,0	107,6	108,7	1,0%
Haziran	97,5	102,4	99,5	101,0	104,6	107,2	111,1	3,6%
Temmuz	98,3	94,1	91,4	91,4	96,2	99,8	94,2	-5,6%
Ağustos	97,2	92,3	83,7	95,4	99,7	101,2	94,3	-6,8%
Eylül	104,1	98,2	95,0	99,5	100,9	103,6	100,9	-2,6%
Ekim	109,9	101,9	98,6	109,9	103,8	110,0	111,8	1,6%
Kasım	103,9	102,7	101,5	113,6	107,6	107,8	98,4	-8,7%
Aralık	108,2	91,1	102,3	93,6	97,4	107,0	113,3	5,9%
YILLIK	100,0	97,3	90,9	97,9	95,3	103,5	102,4	-1,1%
DEĞİŞİM		-2,7%	-6,6%	7,8%	-2,7%	8,6%	-1,1%	

Kaynak: DİE

Tablo-2

Giyim Eşyası İmalatı								
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	02/03
Ocak	97,8	103,5	79,9	104,2	108,9	127,1	133,2	4,8%
Şubat	97,8	108,6	94,7	119,7	109,9	113,7	119,1	4,7%
Mart	107,8	126,9	99,6	114,1	116,4	135,2	146,3	8,2%
Nisan	90,8	100,8	100,5	106,4	116,6	128,2	133,2	3,9%
Mayıs	104,6	109,6	102,2	121,7	116,1	135,3	129,4	-4,4%
Haziran	99,6	105,0	98,9	118,0	112,0	121,3	123,8	2,1%
Temmuz	92,8	99,2	97,2	101,5	99,3	124,8	123,3	-1,2%
Ağustos	87,5	97,8	89,5	105,5	102,8	103,7	108,8	4,9%
Eylül	102,1	106,1	116,9	113,1	104,8	105,8	121,8	15,1%
Ekim	108,4	98,4	106,3	122,0	108,1	125,1	131,8	5,4%
Kasım	105,8	98,8	106,2	154,3	119,1	114,1	125,4	9,9%
Aralık	105,1	103,2	111,8	147,4	120,0	108,2	156,2	44,4%
YILLIK	100,0	104,8	100,3	119,0	111,2	120,2	129,4	7,6%
DEĞİŞİM		4,8%	-4,3%	18,6%	-6,6%	8,1%	7,6%	

Kaynak: DİE

Tablo-3

KAPASİTE KULLANIM ORANI
(Üretim Değeri Ağırlıklı)

Tekstil Ürünleri İmalatı

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Ocak	73,5	76,8	81,8	76,9	80,4	81,1	83,7	80,6	71,1	76,4	73,4	76,8	82,4	82,7
Şubat	74,2	77,1	82,3	81,4	77,7	80,7	85,3	80,4	76,8	80,8	77,5	77,9	76,4	
Mart	77,0	78,2	80,6	80,7	78,1	84,8	82,0	86,8	69,4	78,7	75,5	81,3	82,1	
Nisan	73,5	75,5	84,8	77,9	77,5	84,4	83,9	84,0	72,5	75,1	73,3	82,7	76,2	
Mayıs	80,3	81,5	80,4	90,4	82,5	84,2	83,0	82,2	71,5	84,2	74,2	80,7	82,1	
Haziran	75,7	80,2	79,0	71,8	81,0	86,3	79,9	84,0	70,1	82,6	74,9	82,3	78,6	
Temmuz	77,8	75,6	79,4	73,8	80,8	83,9	81,0	76,6	69,6	79,5	75,7	75,6	81,7	
Ağustos	76,8	77,9	76,7	75,0	82,3	82,7	83,4	75,6	68,9	83,0	76,5	81,5	77,5	
Eylül	73,9	83,9	78,2	78,5	79,9	79,0	83,5	80,1	72,0	83,1	77,0	77,9	81,7	
Ekim	76,3	82,1	73,7	79,6	83,7	82,8	82,7	80,3	75,3	81,1	75,5	85,8	76,4	
Kasım	82,0	79,0	78,0	81,0	85,1	83,1	79,8	71,6	77,2	84,0	74,4	80,3	74,5	
Aralık	78,0	79,3	80,8	81,7	83,0	86,8	83,8	71,6	76,0	74,1	78,5	81,3	80,4	
YILLIK	**76,6**	**78,9**	**79,6**	**79,1**	**81,0**	**83,3**	**82,7**	**79,5**	**72,5**	**80,2**	**75,5**	**80,3**	**79,2**	

Giyim Eşyası İmalatı

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Ocak	76,8	76,0	86,0	90,7	75,6	79,4	75,6	72,5	69,6	86,4	88,1	86,0	85,2	88,0
Şubat	78,3	82,2	83,8	95,7	87,4	79,2	71,1	80,8	77,1	84,6	84,6	86,8	86,0	
Mart	83,1	78,0	70,8	85,6	88,5	81,4	73,2	86,5	81,0	88,6	84,4	89,5	86,6	
Nisan	74,7	79,6	72,7	86,7	87,2	86,2	83,1	74,9	77,1	78,7	83,4	83,3	90,8	
Mayıs	78,3	85,6	78,1	67,4	84,3	83,8	75,4	85,0	77,4	89,9	80,0	85,4	88,3	
Haziran	78,2	78,7	80,8	72,5	88,5	79,1	64,3	83,6	78,3	90,3	83,4	82,6	84,8	
Temmuz	79,3	83,5	90,6	83,8	96,2	84,7	79,3	77,8	70,9	83,7	77,2	87,8	89,1	
Ağustos	80,5	81,4	70,7	89,9	94,8	82,5	85,5	80,0	69,7	86,4	84,4	86,9	85,0	
Eylül	81,7	83,7	74,9	86,2	90,9	82,5	74,8	81,3	73,3	85,2	82,5	85,1	87,2	
Ekim	81,7	87,7	79,4	85,3	82,6	73,8	76,5	78,7	65,2	84,0	83,9	86,6	87,0	
Kasım	83,1	78,2	90,9	77,6	89,8	70,4	76,4	81,9	71,4	82,9	78,6	83,5	85,1	
Aralık	76,6	85,3	74,9	89,3	74,1	69,3	74,3	81,9	80,4	79,6	90,2	82,7	74,0	
YILLIK	**79,4**	**81,7**	**79,5**	**84,2**	**86,7**	**79,4**	**75,8**	**80,4**	**74,3**	**85,0**	**83,4**	**85,5**	**85,8**	

Kaynak: DİE

Tablo-4

TEKSTİL-KONFEKSİYON İHRACATIMIZ									
		1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
TEKSTİL	Milyon $	2.973	3.536	3.746	3.678	3.867	4.116	4.459	5.555
	Değişim (%)	-	*18,9*	*5,9*	*-1,8*	*5,1*	*6,5*	*8,3*	*24,6*
KONFEKSİYON	Milyon $	5.723	6.283	6.710	6.201	6.235	6.281	7.697	9.522
	Değişim (%)	-	*9,8*	*6,8*	*-7,6*	*0,6*	*0,7*	*22,6*	*23,7*
TOPLAM	Milyon $	8.696	9.819	10.456	9.879	10.102	10.397	12.156	15.077
	Değişim (%)	-	*12,9*	*6,5*	*-5,5*	*2,3*	*2,9*	*16,9*	*24,0*

Kaynak: DTM

Tablo-5

TEKSTİL KONFEKSİYON İTHALATI									
		1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
TEKSTİL	Milyon $	2.838	3.406	3.330	2.597	3.240	2.772	3.856	4.664
	Değişim (%)	-	*20,0*	*-2,2*	*-22,0*	*24,8*	*-14,4*	*39,1*	*20,9*
KONFEKSİYON	Milyon $	144	204	206	176	231	197	238	370
	Değişim (%)	-	*41,5*	*1,1*	*-14,4*	*30,8*	*-14,7*	*20,9*	*55,4*
TOPLAM	Milyon $	2.982	3.610	3.536	2.773	3.470	2.969	4.094	5.033
	Değişim (%)	-	*21,0*	*-2,0*	*-21,6*	*25,1*	*-14,5*	*37,9*	*22,9*

Kaynak: DTM